

Behandelingsvoorstel voor de commissie Ruimte en Groen

Onderwerp: Bosbaden

Cie-datum :5 september 2002

Cie-nummer:

Procedure: in GS (na Cie. Vergadering) op:
eerdere behandeling in cie: nee
in PS:nee

inspraak:nee
op:
op:

Behandelend ambtenaar:Manschot

toestel: 3443
b.g.g.: 3540

Samenvatting:

Onze provincie kent nog drie bosbaden: in Leersum, Baarn en Amersfoort. De bosbaden in Amersfoort en Baarn zullen in 2003 moeten voldoen aan de eisen van de Wet hygiëne en veiligheid zwemgelegenheden.

De lopende ontheffingen van bepaalde voorschriften lopen af op 1 oktober 2002 en deze zullen niet meer verlengd worden. Het bosbad in Leersum voldoet aan de wettelijke regels. Alle drie de baden hebben te maken met exploitatieproblemen.

De bosbaden in Amersfoort en Baarn zullen fors moeten investeren om aan de wettelijke eisen te kunnen voldoen.

In bijgaande notitie hebben wij, in het verlengde van onze antwoorden op vragen van de heer Jansen, (SP) ons verdiept in de problematiek van deze baden.

Onze conclusie luidt dat de baden gewaardeerde sportvoorzieningen zijn, ook als ontmoetingspunt voor jongeren, dat zij enige cultuurhistorische waarde hebben, dat het treffen van ondersteunende voorzieningen in de RO sfeer op grond van het geldend beleid alleen in Amersfoort mogelijk lijkt. Gelet op de voornamelijk lokale functie van de baden achten wij het niet op onze weg liggen substantiële bedragen beschikbaar te stellen om de baden open te houden.

Wordt geagendeerd: ter kennisneming

BADEN IN HET BOS

Inleiding

De aanleiding van deze notitie zijn de problemen die de drie gemeenten met een bosbad (Amersfoort, Baarn en Leersum) ondervinden om te kunnen voldoen aan (milieu)technische eisen en het onderhoud van de bosbaden. Het is de verantwoordelijkheid van de houder om aan de normen te voldoen. Daarbij dienen de aspecten volksgezondheid, milieubeheer, cultuurhistorie en bouwkundige staat (van onderhoud) aan de orde te komen. In deze notitie wordt geconcludeerd dat er op dit moment geen provinciaal beleid voor bosbaden is en ook redelijkerwijs geen mogelijkheden zijn voor substantiële subsidies. Voor het Bosbad Amersfoort en het Bosbad De Vuursche in Baarn is dat echter te laat, omdat per 1 oktober 2002 de door GS verleende ontheffingen verlopen. Besloten is reeds deze ontheffingen niet nogmaals te verlengen. De verscherpte normstelling voor de waterkwaliteit (eind 2000) en het handhaven daarop, heeft dus mogelijk als consequentie dat twee van de drie bosbaden worden gesloten.

Volksgezondheid, bouwkundige staat en milieubeheer

Whvbz

Sinds 1984 gelden er voorschriften waaraan zwembaden ingevolge de Wet hygiëne en veiligheid zwemgelegenheden (Whvbz) moeten voldoen. Het betreft in hoofdzaak eisen voor de waterkwaliteit, legionellapreventie, de waterbehandelingsinstallatie, het toezicht en beheer en bouwkundige eisen. Gedeputeerde Staten zijn verantwoordelijk voor het eerstelijnstoezicht.

In bijzondere gevallen kunnen wij ontheffing verlenen van bepaalde voorschriften. Voor het Bosbad Amersfoort en het Bosbad De Vuursche te Baarn is meerdere keren ontheffing verleend. Per 1 oktober 2002 verlopen deze en zij zullen in principe niet meer verlengd worden.

Bosbad Amersfoort

Vanaf respectievelijk 1990 en 1995 zijn voor de niet waterdichte bassinbodem en de te geringe capaciteit van de waterbehandelingsinstallatie van het Bosbad Amersfoort ontheffingen verleend. Argument hiervoor was dat de gemeente Amersfoort meer tijd nodig had om te investeren, dat het een oud historisch bad is dat relatief groot is ten opzichte van het aantal zwemmers en dat de kosten om het bad aan te passen erg hoog zouden zijn (inmiddels ruim 2 miljoen euro volgens de gemeente). De kwaliteit van het zwemwater voldeed overigens wel aan de normen, ondanks het niet voldoen aan de technische en bouwkundige voorschriften, dit is ook een voorwaarde bij ontheffingverlening.

De gemeente heeft vanaf 1989 extra tijd gekregen om geld te reserveren en heeft dit nagelaten. Vanwege rechtsongelijkheid is het ongewenst om permanent ontheffing te verlenen. Bovendien zijn sinds december 2000 de normen voor de waterkwaliteit verscherpt en gelden er eisen voor legionellapreventie in zwemwater. Daarom is dit jaar tot 1 oktober 2002 een gedoogbeschikking verleend en is de ontheffing geweigerd.

Vanwege de verscherpte normen voor het chloorgehalte en legionellapreventie is het onzekerder geworden of in de toekomst het zwemwater onder alle omstandigheden zal voldoen aan de waterkwaliteitsnormen. Met de huidige bassinafwerking (stoeptegels op zandbodem) bestaat het risico op groei van legionellabacteriën, omdat het bassin minder goed gereinigd kan worden. In een buitenbad zal de optimumtemperatuur voor deze bacteriën minder snel bereikt worden dan in een binnenbad, maar de kans op besmetting is niet uitgesloten bij onvoldoende gechloreerd zwemwater. Vanwege de te geringe capaciteit van de waterbehandelingsinstallatie van het Bosbad Amersfoort zal niet op alle momenten voldoende chloor aan het bassin kunnen worden toegevoegd.

Daarnaast is het onduidelijk in hoeverre de lekkage van zwemwater via het niet waterdichte bassin naar de bodem en het vervolgens weer oppompen van het bronwater ter plaatse om dit te gebruiken als voedingswater voor het zwembad, op de lange termijn schadelijk kan zijn voor de gezondheid van de zwemmer.

Het niet waterdichte bassin leidt tot een geringe bodemverontreiniging, die onder controle wordt gehouden door een interceptiesysteem. In 1997 is VROM-inspectie vanwege met name dit aspect in beroep gegaan tegen ons besluit tot ontheffingverlening voor het Bosbad Amersfoort. Dit beroep is ongegrond verklaard door de Arrondissementsrechtbank. De gemeente Amersfoort is zelf verantwoordelijk voor de Wet Bodembescherming.

Het is nog niet bekend welke maatregelen de gemeente Amersfoort gaat treffen om te voldoen aan de voorschriften van de Whvbz, opdat het Bosbad Amersfoort volgend zwemseizoen opengesteld kan worden.

Bosbad De Vuursche Baarn

In 1994 is voor het Bosbad De Vuursche te Baarn ontheffing verleend voor de te geringe capaciteit van de waterbehandelingsinstallatie. Argument hiervoor was de bijzondere constructie van de bassins met een open trekgoet. Deze constructie, die tegenwoordig niet meer wordt toegepast, levert technisch beperkingen op voor wat betreft de circulatiecapaciteit van het zwemwater. In 1998 is de ontheffing ingetrokken, omdat bleek dat niet meer aan de bij de ontheffing gestelde minimale technische eisen werd voldaan. Bovendien werd geconstateerd dat de bassins niet meer waterdicht waren vanwege ernstige scheurvorming. Verder bleek later dat, ondanks de renovatie in 1999, het zwemwater van de bassins de afgelopen jaren meerdere keren onvoldoende was.

De gemeente Baarn heeft in maart van dit jaar wederom om ontheffing verzocht voor het Bosbad De Vuursche. Vanwege de onvoldoende kwaliteit van het zwemwater in de voorgaande jaren en de verwachting dat dit zonder aanpassingen ook zo zou blijven, is in eerste instantie besloten dat ontheffingverlening niet mogelijk was. Vanwege het late stadium van de aanvraag was renovatie ook niet meer mogelijk vóór opening van het zwembad. De gemeente Baarn wilde erg graag dat het zwembad dit jaar toch opengesteld zou kunnen worden en is toen met een plan gekomen voor tijdelijke aanpassingen. Deze aanpassingen betroffen onder andere het aanbrengen van extra chloordoseerpunten, waarmee in ieder geval bereikt zou worden dat het zwemwater aan de normen zou voldoen. Gedeputeerde Staten hebben uiteindelijk besloten tot uiterlijk 1 oktober 2002 ontheffing te verlenen, onder zeer strikte voorwaarden en met een zeer frequente controle. Zodra blijkt dat de kwaliteit van het zwemwater onvoldoende is, zal een last tot sluiting worden gegeven.

De gemeente heeft plannen voor nieuwbouw, maar het is nog onzeker of vóór het zwemseizoen 2003 de zweminrichting kan voldoen aan de voorschriften van de Whvbz. De kosten bedragen globaal 2 miljoen euro.

Bosbad Leersum

Het Bosbad Leersum voldoet op dit moment aan de voorschriften van de Whvbz. Tijdens de renovatie in 1995 is de capaciteit van de waterbehandelingsinstallatie vergroot en een zoutelectrolysesysteem geplaatst (gesubsidieerd door de Provincie) voor de desinfectie van het zwemwater. Dit systeem biedt een milieuvoordeel, omdat ter plaatse chloor wordt gemaakt uit zout, waardoor geen chloortransport over de weg nodig is.

Omdat bij de plaatsing ervan nog weinig bekend was over het toepassen van zoutelectrolyse in buitenbaden, is aanvankelijk een systeem met een te geringe capaciteit geplaatst. Dit leidde ertoe dat regelmatig maatregelen moesten worden getroffen om alsnog (handmatig) voldoende chloor toe te voegen aan het zwemwater. Vóór het zwemseizoen 2002 is daarom de capaciteit vergroot. Dit zal een verbetering betekenen voor het zwemwater.

Het zwembad wordt geëxploiteerd door een stichting. Vanwege de vele eisen die gesteld worden, ook vanwege andere wetgeving, wordt het steeds moeilijker om het zwembad in stand te houden.

Probleemstelling

Voor het Bosbad Amersfoort en het Bosbad De Vuursche in Baarn geldt dat volgend jaar aan de voorschriften van de Whvbz moet zijn voldaan. De beide gemeenten zullen binnenkort grote investeringen moeten doen of anders de Bosbaden sluiten. De gemeente Leersum verwacht vanwege de oplopende onderhoudskosten in de toekomst ook problemen te krijgen met het in stand houden van het Bosbad Leersum. Dit kostenprobleem speelt overigens voor alle buitenbaden een rol vanwege de beperkte openstelling van circa vier maanden per jaar en de teruglopende aantallen bezoekers. De afgelopen vijftien jaar zijn in de Provincie dan ook meer dan de helft van de openbare buitenbaden gesloten. Voor de bosbaden geldt dit gevaar nog extra vanwege de ouderdom, de grote terreinoppervlakken en relatief grote bassins.

Er lijkt wel een tendens tot meer bezoek aan buitenbaden, tenminste bij gunstige weersomstandigheden. Hiernaar is echter geen onderzoek gedaan. Een rol hierbij speelt ook de waterkwaliteit van zwemgelegenheden in oppervlaktewater, welke niet altijd betrouwbaar is. Daarnaast zal het aantal bezoekers per buitenbad toenemen, wanneer het aantal buitenbaden afneemt. De bosbaden hebben onmiskenbaar een belangrijke en gewaardeerde sociale functie als ontmoetingsplaats voor jongeren, recreatief en sportief.

Voorzover er bezoekersgegevens zijn, laten deze zien dat de baden voornamelijk een lokale functie hebben. Het bad in Amersfoort vervult een zekere centrumfunctie voor de omgeving (in 1996: 23 % van de bezoekers uit andere gemeenten). Dat zal voor Baarn ook gelden gelet op de ligging ten opzichte van Hilversum.

Cultuurhistorie, een verkenning naar openluchtbaden

Een bijzonder en thans bijna verdwenen cultuurhistorisch fenomeen zijn de niet overdekte zwembaden, met name de zogenaamde natuur- of bosbaden. Aanvankelijk, rond 1900, werd het baden en zwemmen door particulieren gestimuleerd ter verbetering van de volkshygiëne. Vanaf de jaren 1930 was het de lokale overheid die zich, zij het aarzelend, ging toeleggen op de aanleg van zweminrichtingen. Niet alleen het belang van zwemonderricht werd de drijfveer, maar vooral ook het aantrekkelijk maken van de gemeenten als vestigingsplaats voor forensen en het inspelen op de toenemende dagrecreatie.

In onze provincie zijn hoofdzakelijk op de Utrechtse Heuvelrug en nabij de grote steden diverse natuur- of bosbaden aangelegd. Daarbij werd vooral gebruik gemaakt van de talloze meertjes, vennetjes en zandafgravingen.

De eerste baden dateren uit het begin van de jaren dertig en zijn in het kader van werkverschaffingsprojecten tot stand gekomen. Over het algemeen waren dit bosvijverachtige zwembaden met zandstrandjes voor zonnebaden en voorzien van eenvoudige (houten) gebouwtjes. Voorbeelden daarvan zijn het Noorderbad te Utrecht (1933-34, verdwenen), het Boschbad Birkhoven te Amersfoort (1931-43, deels gewijzigd), het Natuurbad Soestduinen (1933, gesloopt in 1991), de Biltse Duinen (1933, verdwenen), het natuurbad Mooi Zeist (1932, afgebroken in jaren 80), Bad Woestduin te Doorn (1934, volledig gewijzigd). Ook Veenendaal had een eigen natuurbad. Van deze eerste generatie openluchtbaden is alleen Amersfoort nog over, zij het met diverse wijzigingen.

In de kinderrijke naoorlogse wederopbouwperiode kregen sport en recreatie meer aandacht van de overheid. Nieuwe sportaccomodaties werden een politiek item. Toenemende watervervuiling, en vooral in het Utrechtse de daling van het grondwaterpeil, leidde tot aanpassing of sluiting van de oude natuurbaden en de stichting op grote schaal van gesloten circulatiezwembaden. Volgens de principes van het functionalisme waren het overwegend rechthoekige betonnen baden met dito springplank of duiktoren en blokvormige gebouwtjes, primair ingericht voor zwemles, schoolzwemmen en zwemsport in verenigingsverband. Een voorbeeld van het fantasieloze betonfunctionalisme is het nu verdwenen Natuurbad Soestduinen. De nog bestaande bosbaden te Baarn en te Leersum, zijn respectievelijk van 1954 en 1971.

Het symmetrisch opgezette Baarnse bad heeft een vriendelijkere uitwerking gekregen in de baksteenarchitectuur van de Delftse Schoolstijl, terwijl Leersum een veel lossere opzet kent van zwembassins rond een badmeesterstoren.

Bosbad Birkhoven te Amersfoort

In 1931 komt stadsbouwmeester C.B. van der Tak met een eerste schetsplan voor een 'imitatiestrandbad' in het bos Birkhoven, waar reeds een openluchttheater en een sportpark staan. De nabijheid van de arbeiderswijk Soesterkwartier speelt daarbij een belangrijke rol (volksgezondheid). In 1933 wordt het plan door Gedeputeerde Staten afgekeurd, mede door een sterke lobby uit de christelijke hoek (zedeloosheid, natuurschoon, veiligheid). Van der Tak presenteert in dat jaar een nieuwe opzet met een groot niervormig zwembad en een voorverwarmingsbassin, tevens te gebruiken als kanovijver. In plaats van dit plan wordt in 1934-35 een grote bosvijver aangelegd als werkverschaffingsproject. In 1937 stelt een groep burgers voor om de exploitatie op zich te willen nemen voor een openluchtbad, dat tussen de bosvijver en het sportpark moet komen. Van der Tak maakt in 1938 een gewijzigd sober plan. Weer rijzen er bezwaren, maar het provinciaal bestuur keurt het plan op 22 mei 1940 goed om reden van werkverschaffing. In 1943 wordt uiteindelijk het bad geopend. Enkele keren is het bad aangepast. Omstreeks 1985 vindt een grote renovatie plaats, waarbij ook het theater, de bosvijver, de sportvelden en het pinetum een opknapbeurt krijgen.

Bosbad De Vuursche te Baarn

In 1954 wordt begonnen met de aanleg van het openluchtzwembad in het bos ten noorden van de Hilversumsestraatweg. Opdrachtgever is het gemeentebestuur van Baarn. Ontwerp is van de Bussumse architecten H. Wesselo en J.J. van Voorst. Voor het woonhuis op het terrein tekent gemeentewerken van Baarn. Het bosbad bestaat uit twee rechthoekige bassins volgens het gesloten circulatiesysteem en een symmetrische aanleg van hoger geplaatste toegangs- en badmeestersgebouwtje tussen twee kleedhokgebouwen. Dit op één lijn geplaatste gebouwencomplex vormt een dichte gevelwand aan de buitenzijde en een open wand aan de zwembadzijde, waar corridors de kleedhokjes scheiden. Het achtkantige entreegebouwtje biedt uitzicht over een terras en op de in de centrale as gelegen duiktoren. De bakstenen gebouwen onder schilddaken laten een sterke invloed zien van de Delftse Schoolstijl. Het gehele complex is nog nagenoeg in originele staat.

De Rijksdienst voor de Monumentenzorg geeft in een brief van 20 juni 2002 aan dat "Op basis van onze huidige kennis over de naoorlogse bouw en zonder nader onderzoek kan echter wel worden gesteld dat het bosbad is ontworpen met veel oog voor detail en bij de uitvoering een zorgvuldige afwerking gekregen heeft. Het bosbad is qua authenticiteit gaaf en compleet, als bouwtype is het bosbad inmiddels zeldzaam en het is een fraai voorbeeld van de Delftse school. Dit maakt het bosbad als gebouwencomplex zeker behoudenswaardig."

Bosbad Leersum

Geheel verscholen in het bos aan de Scherpenzeelseweg ligt het bosbad Leersum. Kort na 1960 besluit het gemeentebestuur hier, ter plaatse van een naoorlogse zandwinning ten noorden van het dorp, een bosbad aan te leggen. In het kader van de wederopbouw worden door architect Sprecher in 1966 de eerste ontwerpen geleverd. In 1971 kan het bosbad geopend worden. Mede op basis van Zwitserse ervaringen ontwierp Sprecher een zeer ruim complex, bestaande uit een achthoekig kleuterbassin, een middenbad en een diep bad met duiktoren, los gegroepeerd rond een zeshoekige toezichtoren. Ongekend grote, beschutte ligweiden completeren het geheel. Op wegniveau bevinden zich het entreegebouw en de kubusvormige kleedhokjes. Verrassend is het uitzicht op het lager gelegen zwembadcomplex, dat via treden toegankelijk is. In 1994 hebben enkele vernieuwingen plaatsgevonden, waaronder de betegeling van de bassins en de bouw van een verwarmd kleedgebouw, dat de aanleg enigszins verstoort.

Waardering

Bosbaden zijn een bijzondere thans bijna verdwenen categorie zwembaden, aangelegd vanuit een idealistische opvatting over hygiëne en opvoeding. Naar dit fenomeen is nog nauwelijks onderzoek gedaan. Van de vele bosbaden op de Utrechtse Heuvelrug zijn er nog maar drie over:

- Bosbad Amersfoort is het enige resterende vooroorlogse bad, maar door latere wijzigingen architectuurhistorisch weinig interessant. De waarde is van cultuurhistorische aard en is van belang in combinatie met het nabij gelegen openluchttheater, de bosvijver en het pinetum;
- Bosbad Baarn is architectonisch het meest waardevolle bosbad als goed en nog bijzonder gaaf voorbeeld van een kleinschalig openluchtwembad in naoorlogse Delftse Schoolstijl. Het complex is in het kader van het Monumenten Inventarisatie Project beschreven;
- Bosbad Leersum is door de bijzondere verdiepte ligging, de ruime opzet met ligweiden en de losse groepering van de bassins rond een centrale toezichttoeren een goed en architectuurhistorisch waardevol voorbeeld van de laatste fase in de openluchtbaden. Het bad is gepubliceerd in 'Zwembadinrichtingen' van Scagliola/Nijhof.

Ruimtelijke mogelijkheden om de bosbodem te ondersteunen met andere functies

De aanleiding van dit stuk ligt, zoals in bovenstaande is vermeld, mede in de vraag van de gemeente Baarn om bij het bestaande bosbad een nieuwe golfbaan aan te leggen. De golfbaan zou middelen moeten genereren ten behoeve van de exploitatie van het bosbad. Dat idee is inmiddels door ons verworpen.

De bosbaden liggen in gebieden die wisselende waarden hebben op het gebied van natuur en landschap. Het bosbad in Baarn ligt in een bosgebied dat deel uitmaakt van een kerngebied van de ecologische hoofdstructuur (EHS). In het streekplan heeft het gebied de aanduiding “landelijk gebied 4”. Het bosbad in Leersum ligt ook in een gebied dat deel uitmaakt van de EHS en heeft in het streekplan de aanduiding “landelijk gebied 3”. Deze streekplanaanduidingen maken het moeilijk om mee te werken aan nieuwe recreatieve activiteiten. De ligging binnen de EHS geeft daarnaast eveneens zeer sterke beperkingen aan de mogelijkheden. Het bosbad in Amersfoort wijkt af van de vorige twee. Het ligt niet in de EHS en ligt in een gebied dat in het streekplan de aanduiding “landelijk gebied 1” heeft. Deze streekplanaanduiding geeft mogelijkheden voor nieuwe functies, die ondersteunend kunnen zijn voor het bosbad.

Dit leidt tot de conclusie dat er voor de bosbaden in Baarn en Leersum op grond van het huidige provinciaal beleid niet of nauwelijks ruimtelijke mogelijkheden zijn om ter plaatse nieuwe activiteiten te ontplooiën, die de exploitatie van de baden kunnen ondersteunen. Het bosbad in Amersfoort zou vanwege de ligging in een gebied met de aanduiding “landelijk gebied 1” weinig belemmeringen hoeven te ondervinden voor het ontplooiën van extra activiteiten.

Financiële mogelijkheden

Indien er sprake is van activiteiten met een bovengemeentelijke belang kunnen er mogelijkheden zijn voor provinciale subsidies. De bosbaden voorzien wat betreft de recreatie vooral in een lokale behoefte. Vanuit de recreatie wordt daarnaast in principe geen subsidie verleend aan individuele exploitanten.

Hoewel de bosbaden een cultuurhistorische waarde vertegenwoordigen is geen van hen aangewezen als rijksmonument of opgenomen in het monumenten inventarisatieproject (MIP). Voorzover er in dit kader geld beschikbaar is is dit uitsluitend ten behoeve van onderzoek. Deze middelen zijn gezien de geschatte kosten ontoereikend.

Er is in de begroting voor 2002 of 2003 geen geld opgenomen voor de ondersteuning van de bosbaden. Dat geld zou alleen vrijgemaakt kunnen worden door een grondige herprioritering van de al belegde middelen van de POR Recreatie en de POR cultuurhistorie. Het gaat om substantiële bedragen (enkele miljoenen euro's) waarbij de vraag is, of het voor de hand ligt dat de provincie die bijdrage levert, gelet op de lokale functie van de bosbaden.

Ook de Agenda 2010 biedt geen mogelijkheden; de bosbaden voldoen als deelproject niet aan de criteria.

Conclusies

Uit de voorgaande algemene oriëntatie kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De bosbaden van Baarn en Amersfoort hebben dit seizoen voor de laatste keer een ontheffing gekregen van enkele voorschriften van de Whvbz. Deze bosbaden lopen een reële kans op sluiting in 2003, tenzij de noodzakelijke aanpassingen op korte termijn worden uitgevoerd.
- De bosbaden hebben een variërende cultuurhistorische waarde. Gelet op het vele cultuurhistorisch erfgoed in onze provincie is het de vraag of het behoud door middel van een substantiële bijdrage verantwoord is.
- Het geldend provinciaal beleid geeft op dit ogenblik geen mogelijkheden voor het verlenen van substantiële subsidies. Noch uit toeristisch recreatief oogpunt noch uit een oogpunt van behoud van cultuurhistorische waardevolle elementen. De enige optie zou zijn om tot een fundamentele herprioritering te komen van de middelen in de POR cultuurhistorie. Gelet op de zeer grote bedragen die in het geding zijn moet dan gedacht worden aan het afzien van een Provinciaal Archeologisch Centrum. Een dergelijke subsidie zou inbreuk maken op het beginsel dat van lokale voorzieningen geen subsidie wordt verleend en zou mogelijk een precedent scheppen naar particuliere baden. Tenslotte dient bedacht te worden dat subsidie voor investeringen de baden niet uit de exploitatieverliezen zal helpen.
- Hoewel wij het zouden betreuren, wanneer de bosbaden zouden moeten worden gesloten achten wij het belang gemoeid met het open houden van de bosbaden vanuit provinciale beleidsdoelstellingen niet zodanig groot, dat substantiële bijdragen verantwoord zijn. Het gaat primair om lokale voorzieningen met een relatief gezien beperkte cultuurhistorische waarde, waarvoor de gemeenten primair verantwoordelijk zijn.